

**Глава 24¹ КПК України
«Особливості спеціального
досудового розслідування
кримінальних
правопорушень»**

Це науково-практичне видання є однією з книг серії «Енциклопедія кримінального процесу України» та присвячене особливостям спеціального досудового розслідування.

Побудова книги відповідає структурі глави 24¹ Кримінального процесуального кодексу України, після певної статті відображено актуальну практику застосування та тлумачення Конституційним Судом України, Верховним Судом, Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ норм, процитовано окремі думки суддів, наведено міжнародно-правові акти та рішення Європейського суду з прав людини, закони та підзаконні акти України. Колектив авторів залишив за собою можливість вживання скорочень, систематизування дат у єдиний формат, корегування друкарських помилок у текстах судових рішень.

Книга містить наукові коментарі, схеми, бланки процесуальних та інших документів, а також глосарій та низку аналітичних таблиць.

Видання серії книг «Енциклопедія кримінального процесу України» розраховані на співробітників Державного бюро розслідувань, Служби безпеки України, Національної поліції, Національного антикорупційного бюро України, Бюро економічної безпеки України та інших органів правопорядку, суддів, прокурорів, адвокатів, викладачів і наукових працівників, аспірантів, здобувачів, студентів і курсантів вищих юридичних навчальних закладів, а також усіх, хто цікавиться проблемами кримінального судочинства.

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ УКРАЇНИ

Глава 24¹ КПК України «Особливості спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень»

**НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КОМЕНТАР, ПРАКТИКА
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ,
ОКРЕМІ ДУМКИ СУДДІВ, НАЦІОНАЛЬНА СУДОВА ПРАКТИКА,
ЛИСТИ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ, МІЖНАРОДНІ ДОКУМЕНТИ,
ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ,
ЗРАЗКИ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ, СХЕМИ ТА ТАБЛИЦІ**

*За загальною редакцією
доктора юридичних наук,
професора А. В. Столітнього*

Київ – 2024

УДК 343.13(477)(094.9)

Г52

За сприяння
Інституту СБУ Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

Г52 **Глава 24¹ КПК України «Особливості спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень».** Науково-практичний коментар, практика Європейського суду з прав людини, окремі думки суддів, національна судова практика, листи та узагальнення, міжнародні документи, законодавство України, зразки процесуальних документів, схеми та таблиці / Станом на 07.09.2024 р. : наук.-практ. посіб. / автори: Столітній А. В., Шмаленя С. В., Членов М. В., Ліллемяе А. А., Баулін О. В. Київ: Норма права, 2024. 536 с.

ISBN 978-617-8306-05-2

Це науково-практичне видання є однією з книг серії «Енциклопедія кримінального процесу України» та присвячене особливостям спеціального досудового розслідування.

Побудова книги відповідає структурі глави 24¹ Кримінального процесуального кодексу України, після певної статті відображено актуальну практику застосування та тлумачення Конституційним Судом України, Верховним Судом, Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ норм, процитовано окремі думки суддів, наведено міжнародно-правові акти та рішення Європейського суду з прав людини, закони та підзаконні акти України. Колектив авторів залишив за собою можливість вживання скорочень, систематизування дат у єдиний формат, корегування друкарських помилок у текстах судових рішень.

Книга містить наукові коментарі, схеми, бланки процесуальних та інших документів, а також глосарій та низку аналітичних таблиць.

Видання серії книг «Енциклопедія кримінального процесу України» розраховані на співробітників Державного бюро розслідувань, Служби безпеки України, Національної поліції, Національного антикорупційного бюро України, Бюро економічної безпеки України та інших органів правопорядку, суддів, прокурорів, адвокатів, викладачів і наукових працівників, аспірантів, здобувачів, студентів і курсантів вищих юридичних навчальних закладів, а також усіх, хто цікавиться проблемами кримінального судочинства.

УДК 343.13(477)(094.9)

Видавництво «Норма права» прагне сталого майбутнього для нашого бізнесу, наших читачів і нашої планети. У цьому виданні використано папір, сертифікований FSC® та PEFC™

ISBN 978-617-8306-05-2

© Столітній А. В., Шмаленя С. В.,
Членов М. В., Ліллемяе А. А., Баулін О. В., 2024
© Норма права, 2024

Автори

БАУЛІН Олег В'ячеславович – кандидат юридичних наук, доцент, завідувач відділу наукової та нормативно-методичної діяльності Київського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України;

ЛІЛЛЕМЯЕ Арно Арнович – прокурор відділу взаємодії з підрозділами Офісу Генерального прокурора управління забезпечення реалізації процесуальних повноважень Генерального прокурора у кримінальному провадженні Департаменту організаційно-контрольної діяльності, правового та аналітичного забезпечення Офісу Генерального прокурора;

СТОЛІТНІЙ Антон Володимирович – доктор юридичних наук, професор, Почесний працівник прокуратури України, Інститут СБУ Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

ЧЛЕНОВ Микола Володимирович – Інститут СБУ Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

ШМАЛЕНЯ Сергій Валер'янович – кандидат юридичних наук, заслужений юрист України, заступник начальника Департаменту організаційно-контрольної діяльності, правового та аналітичного забезпечення Офісу Генерального прокурора.

Перелік умовних скорочень

абз.	– абзац
ВАКС	– Вищий антикорупційний суд України
ЄРДР	– Єдиний реєстр досудових розслідувань
ЄСПЛ	– Європейський суд з прав людини
ЗМІ	– засоби масової інформації
ЗУ	– Закон України
КК України	– Кримінальний кодекс України
ККС ВС	– Касаційний кримінальний суд у складі Верховного Суду
КМУ	– Кабінет Міністрів України
Конвенція	– Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод
Координаційний штаб	– Координаційний штаб з питань поводження з військовополоненими
КПК України	– Кримінальний процесуальний кодекс України
КСУ	– Конституційний Суд України
ОГП	– Офіс Генерального прокурора
п.	– пункт
п.п.	– пункти
пп.	– підпункт
рф	– російська федерація
РЦ БПД	– Регіональний центр з надання безоплатної правничої допомоги
СБУ	– Служба безпеки України
СДР	– спеціальне досудове розслідування
ст.	– стаття
ст.ст.	– статті
ТОТ	– тимчасово окуповані території України
ч.	– частина
ч.ч.	– частини

Шановні колеги!

Науково-практичне видання «Особливості спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень» є однією з книг серії «Енциклопедія кримінального процесу України», яка покликана увібрати в себе максимального практичного та теоретичного досвіду з окресленого питання.

Відповідно до Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі злочини проти основ національної безпеки, громадської безпеки та корупційні злочини» від 07.10.2014 № 1689-VII, Кримінальний процесуальний кодекс України доповнено главою 24¹ «Особливості спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень».

З моменту запровадження до глави 24¹ КПК України неодноразово вносилися законодавчі зміни (Закони від 15.01.2015 № 119-VIII, від 10.11.2015 № 769-VIII, від 16.03.2017 № 1950-VIII, від 22.11.2018 № 2617-VIII, від 27.04.2021 № 1422-IX).

У зв'язку зі збройною агресією упродовж 2022–2023 років Верховна Рада України прийняла п'ять законів, якими внесено зміни до порядку здійснення спеціального досудового розслідування (від 03.03.2022 № 2108-IX, від 24.03.2022 № 2160-IX, від 14.04.2022 № 2198-IX, від 28.07.2022 № 2472-IX, від 21.03.2023 № 2997-IX).

На сьогодні інститут спеціального досудового розслідування та спеціального судового провадження щодо законодавчо визначеного переліку злочинів є одним із засобів підвищення ефективності кримінального провадження, забезпечення реалізації принципу невідворотності покарання та належного захисту державних і публічних інтересів.

Побудова книги відповідає структурі глави 24¹ Кримінального процесуального кодексу України, після певної статті відображено актуальну практику застосування та тлумачення Конституційним Судом України, Верховним Судом, Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ норм, процитовано окремі думки суддів, наведено міжнародно-правові акти та рішення Європейського суду з прав людини, закони та підзаконні акти України. Колектив авторів залишив за собою можливість вживання скорочень, систематизування дат у єдиний формат, корегування друкарських помилок у текстах судових рішень.

Книга містить наукові коментарі, схеми, бланки процесуальних та інших документів, а також глосарій та низку аналітичних таблиць.

Науково-практичне видання підготовлене відповідно до останніх змін до законодавства України станом на 07.09.2024 р. Для зручності читачів видання містить QR-коди на посилання.

Отже, ця робота допоможе мінімізувати час для пошуку шляхів ефективного застосування відповідних положень кримінального процесуального закону, правильно розтлумачити його норми, тим самим забезпечивши реалізацію принципу верховенства права у кримінальному провадженні.

Сподіваймося, що видання стане незамінним у повсякденній практичній діяльності працівників Державного бюро розслідувань, Служби безпеки України, Національної поліції та інших органів правопорядку, суддів, прокурорів, адвокатів, викладачів і наукових працівників, аспірантів, здобувачів, студентів і курсантів вищих юридичних навчальних закладів, а також усіх, хто цікавиться проблемами кримінального судочинства.

З повагою

*доктор юридичних наук, професор,
Почесний працівник прокуратури України
Антон Столітній*

Зміст

Перелік умовних скорочень	4
Вступне слово	5

ГЛАВА 24¹

Особливості спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень

Стаття 297 ¹ . Загальні положення спеціального досудового розслідування	11
Стаття 297 ² . Клопотання слідчого, прокурора про здійснення спеціального досудового розслідування	183
Стаття 297 ³ . Розгляд клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування	193
Стаття 297 ⁴ . Вирішення питання про здійснення спеціального досудового розслідування	239
Стаття 297 ⁵ . Порядок вручення процесуальних документів підозрюваному при здійсненні спеціального досудового розслідування	268
Процесуальні документи, які складаються під час спеціального досудового розслідування	329

ГЛАВА 28

Судовий розгляд (*витяг*)

§ 1. Загальні положення судового розгляду

Стаття 323. Наслідки неприбуття обвинуваченого	387
Стаття 349. Визначення обсягу доказів, що підлягають дослідженню, та порядку їх дослідження	442
Стаття 374. Зміст вироку (<i>витяг</i>)	450
Стаття 400. Наслідки подання апеляційної скарги (<i>витяг</i>)	451
Стаття 412. Істотні порушення вимог кримінального процесуального закону	460

ГЛАВА 44
Видача осіб,
які вчинили кримінальне правопорушення
(екстрадиція) (витяг)

Стаття 588. Видача особи (екстрадиція)
у спрощеному порядку (витяг) 487

ГЛАВА 46
Визнання та виконання вироків іноземних держав
та передача засуджених осіб (витяг)

Стаття 602. Підстави і порядок виконання вироків судів
іноземних держав (витяг) 491

РОЗДІЛ XI
Перехідні положення (витяг)

..... 499

Глосарій 506

Список використаних джерел 520

Постатейний перелік схем та таблиць 530

Перелік зразків процесуальних документів 531

Глава 24¹

ОСОБЛИВОСТІ СПЕЦІАЛЬНОГО ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВООПОРУШЕНЬ

СТАТТЯ 297¹

Загальні положення спеціального досудового розслідування

1. Спеціальне досудове розслідування (in absentia) здійснюється стосовно одного чи декількох підозрюваних згідно із загальними правилами досудового розслідування, передбаченими цим Кодексом, з урахуванням положень цієї глави.

{Частина перша статті 297¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 1950-VIII від 16.03.2017}

2. Спеціальне досудове розслідування здійснюється на підставі ухвали слідчого судді у кримінальному провадженні щодо злочинів, передбачених статтями 109, 110, 110-2, 111, 111¹, 111², 112, 113, 114, 114¹, 114², 115, 116, 118, частиною другою статті 121, частиною другою статті 127, частинами другою і третьою статті 146, статтями 146¹, 147, частинами другою – п'ятою статті 191 (у випадку зловживання службовою особою своїм службовим становищем), статтями 209, 255–258⁶, 348, 364, 364¹, 365, 365², 368, 368², 368³, 368⁴, 369, 369², 370, 379, 400, 408, 436, 436¹, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447 Кримінального кодексу України, стосовно підозрюваного, крім неповнолітнього, який переховується від органів слідства та суду на тимчасово окупованій території України, на території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором, з метою ухилення від кримінальної відповідальності та/або оголошений у міжнародний розшук.

{Абзац першої частини другої статті 297¹ із змінами, внесеними згідно із Законами № 2108-IX від 03.03.2022, № 2160-IX від 24.03.2022}

Спеціальне досудове розслідування здійснюється на підставі ухвали слідчого судді у кримінальному провадженні щодо злочину, вчиненого підозрюваним, стосовно якого уповноваженим органом прийнято рішення про передачу його для обміну як військовополоненого та такий обмін відбувся.

{Частина другу статті 297¹ доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2472-IX від 28.07.2022}

Здійснення спеціального досудового розслідування щодо інших злочинів не допускається, крім випадків, коли злочини вчинені особами, які переховуються від органів слідства та суду на тимчасово окупованій території України, на території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором, з метою ухилення від кримінальної відповідальності та/або оголошені у міжнародний розшук, та розслідуються в одному

ГЛАВА 24¹. Особливості спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень

кримінальному провадженні із злочинами, зазначеними у цій частині, а виділення матеріалів щодо них може негативно вплинути на повноту досудового розслідування та судового розгляду.

{Частина друга статті 297¹ із змінами, внесеними згідно із Законами № 119-VIII від 15.01.2015, № 769-VIII від 10.11.2015, № 1950-VIII від 16.03.2017, № 2617-VIII від 22.11.2018; в редакції Закону № 1422-IX від 27.04.2021; із змінами, внесеними згідно із Законами № 2198-IX від 14.04.2022, № 2997-IX від 21.03.2023}

3. Якщо у кримінальному провадженні повідомлено про підозру декільком особам, слідчий, прокурор вправі звернутися до слідчого судді із клопотанням про здійснення спеціального досудового розслідування лише стосовно тих підозрюваних, щодо яких наявні передбачені частиною другою цієї статті підстави, а стосовно інших підозрюваних подальше досудове розслідування у цьому самому кримінальному провадженні здійснюватиметься згідно із загальними правилами, передбаченими цим Кодексом.

{Статтю 297¹ доповнено частиною третьою згідно із Законом № 1950-VIII від 16.03.2017}

Коментар

Використання стороною обвинувачення процедури спеціального (in absentia, з латинської мови – за відсутності, тобто заочного) досудового розслідування (досудового провадження) здійснюється за наявності передбачених у кримінальному процесуальному законі підстав з метою забезпечення невідворотності притягнення дорослої винуватої особи до кримінальної відповідальності за вчинення нею певних визначених у законі злочинів.

Уведення спеціальної процедури кримінального провадження стосовно осіб, які ухиляються від органів кримінальної юстиції, переховуючись за межами України (у тому числі на території держави-агресора) або на тимчасово окупованій території України, що не контролюється органами державної влади України, стало вимушеним кроком українського законодавця через складнощі в організації та здійсненні міжнародного розшуку, проблеми у його використанні для розшуку окремих категорій осіб, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні деяких видів злочинів, через відсутність двостороннього міжнародного співробітництва з окремими державами у сфері кримінального судочинства чи недостатню ефективність під час такого співробітництва правового інституту екстрадиції підозрюваного, обвинуваченого (підсудного).

Спеціальне досудове розслідування за відсутності підозрюваного(них) передбачено у міжнародно-правових актах, ратифікованих Україною, та документах міжнародних організацій, учасником яких є Україна.

У п. «б» ст. 1, ч. 2 ст. 9, ст.ст. 21, 22, 23 та інших статтях Європейської конвенції про міжнародну дійсність кримінальних вироків від 28.05.1970 визна-

Книги, які можуть вас зацікавити

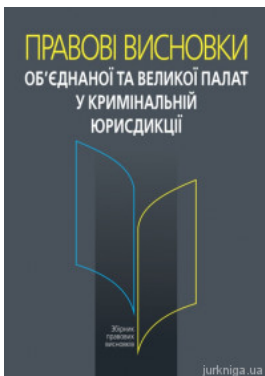
Негласні слідчі (розшукові) дії: науково-практичний коментар глави 21 КПК України з постатейними правовими позиціями Верховного Суду

Глава 21 КПК України «Негласні слідчі (розшукові) дії»

Кримінальний процесуальний кодекс України. Юрінком Інтер

Правові висновки об'єднаної та Великої палат у кримінальній юрисдикції

Кримінальний процесуальний кодекс України. Окремі думки суддів. Постатейні матеріали

Кримінальне провадження. Процесуальні документи захисту

Перейти до галузі права
Кримінальне право та процес

[Перейти на сайт →](#)